

פרק שלישי נרה כז

על הריונות -

היום ובימי

התלמוד

לאחרונה פורסמה ידיעה הכוללת פרטים על אודות אשה בריטית, שהרופא הבדוק גילה לתדהמתו, שיש שני עוברים ברחמה של האשה: עובר אחד בן 8 שבועות והעובר האחר כבר בן 12 שבועות. הרופא אמר, שהמקרה הזה הוא נדיר ביותר, ובעולם ידועים רק חמישה הריונות דומים.

א"ר

אבין בר רב אדא אמר רב מנחם איש כפר שערים ואמרי לה בית שערים מעשה ונשתתה ולר אחר אחר חבירו ג' חדשים והרי הם יושבים לפנינו בבית המדרש ומאן נינהו *יתורה וחזקיה בני רבי חי'א

פרק ראשון ביצה

*בני רבי חי'א נפוק לקרייתא כי אתו אמר להו אבוהון כלום מעשה בא לידכם אמרו לו סולם בא לידנו והתרגוהו אמר להם צאו ואסרו מה שתרתם

(לקרייתא) • (לכפרים) לראות שדוקיין: סולם בא לידנו • סולת סולם של עליה לסוכך:

פרק שלישי ברכות יח

בני ר' חי'א נפוק לקרייתא אייקר להו תלמודיהו הו קא מצערי לארכוריה א"ל חד לחבריה ידע אבון בהאי צערא א"ל איך מנא ידע והא כתיב ° וכברו בניו ולא ידע א"ל איך ולא ידע והא כתיב ° אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל ואמר רבי יצחק *קשה רמה למת *כחמא בבשר הו אמרי בצערא דידהו ידעי בצערא דאחרינא לא ידעי

לקרייתא • להעסק בעבודת מחותם: אייקר תלמודיהו • אשכח תלמודס מגרסס • אייקר הוכד עליהם מחמת סכח: לעיל ד' י"ט • לער גופס מנחם מעט מעט:

ישראל קדושים ו

דעביד דלא תשתכח

מישראל כמדת שפת אמת התכון לעד ולא עד ארניעה וע"כ כי אייקר תלמודי' ובעו לאדכורי' אמרו ברכות י"ח ב' ידע אבון בהאי צערא דזה ה' כל עסקו וכתו שלא תשתכח תורה וע"י שהבירו מעט מידיעת אביהם חשבו לעורר מדרגתו דע"י יוכלו לזכור. וזהו מדרגת יעאעיה לא מת דמדת האמיתות הוא שלא יהי לו ביטול כלל לעולם.

עין אי"ה

בנפש האב מצד אותו היחש שמתחסת נפש הבן אליו. אמנם יש לכל נמצא חוקי מציאות לעצמו ג"כ, כי אין האב כ"א סבה מקרית. ע"כ באותן הענינים שאין האב מתחס אליו, בהם הי צריך לדעת רק ידיעה מקרית, כמו שידועים ענינים אחרים, זה לא ידעו, כ"א מה שנמצא בתוך אותו היחש של סבת האב אל מציאות הבן. ויפורש הכתוב "כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ד' אבינו גואלינו מעולם שמך". פ"י כי הקב"ה יודע את כל הנמצאים בידעת עצמו, מפני שאין שום מציאות לנמצאים בשום תואר ואופן רק מפני שהוא ית' הוא סבה להם, ע"כ יודע הוא בידעת עצמו את הכל, ע"כ האב האמיתי הוא רק השי"ת. אבל אברהם וישראל אם שהם ג"כ אבות, אבל רק במקרים ידועים, ע"כ לא ידענו ולא יכירנו, כ"א לפי ערך היחש שהוא מקרה בטל במיעוטן בעצמיות.

יא. בני ר"ח נפוק לקרייתא, אייקור להו תלמודיהו, הו קא מצערו לאדכורי', א"ל חד לחברי' ידע אבון בהאי צערא. ספק גדול הוא לחוקרי הנפש אם המושכלות הם עצם הנפש, או שעצם הנפש הוא דבר נעלה מכח השכל, והיא נושאת את המושכלות. והנה אם עצם הנפש היא המושכלות, העצם לא ישתנה. ואין ציור לשכחה והעתקת מושכל בנפש; ואין כלי לה לצייר צער כזה של שכחת מושכלות ואבדונם. אמנם אם היא רק נושאת אלו הקנינים והם בה מקרה, אפשר שיעתקו ממנה, ויש כלי ואפשרות גם לנפש הנבדלת מהגוף לצייר האי צערא.

יב. אמרי בצערא דידהו ידעי בצערא דאחריני לא ידעי. יש מין ידיעה שידועים את זולתו מצד מקרים חיצונים, ויש אופן לדעת את זולתו מעצמו, והיינו נפש האב שהיא סבה לנפש הבן. ומכש"כ כשהוא ג"כ רב, שהוציא גם שלימות הבן מן הכח אל הפועל. יש אופנים שנפש הבן כלולה בנפש האב, ע"כ בהתמעט אור החכמה מנפש הבן, בהכרח יש ע"י הרגשה

פרק שמיני תולין קו

איתמר המי האור חזקיה אמר אין נוטלים ב'הן לידים ורבי יוהנן אמר *נוטלין מהם לידים

א"ר טעלין מהם • מיס כהאשויטס • פליגי אלעיל וחזקיה טנא הוא:

מדרש שמות פר' ד ס"ד רבה קסא

ויילך משה ואחר כף וישב אל יתר חתנו בנו של רבי חי'א הגדול אמר לא ה'לך אצל פרעה עד שהתיר לו יתרו את נדרו ואם תאמר למה נאמר ויילך משה להיכן ה'לך שה'לך לטל אשתו ובניו אמר לו יתרו להיכן אתה מוליכן אמר לו למצרים אמר לו אותם שהם במצרים מבקשין לצאת ואת מוליכן אמר לו למחר הן עתידין לצאת ולעמד על הר סיני לשמע מפי הקדוש ברוך הוא (שם כ. ב) 'אנכי ה' אלהיך ובני לא ישמעו כמו הם מיד ויאמר יתרו למשה לך לשלום אמר לו לך לשלום ותכנס לשלום ותבוא לשלום.

חמי

האור חזקיה אמר אין טעלין מהם לידים • והא דהניא לעיל (דף ק"ב) מיס כהאשויטס טעלין בין במיין בין בלוגן מוקי (ג) חזקיה ללישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין הו' כוללת וכאן איירי כשיד כוללת בתן ורבי יוחנן דשרי הכל בלוגן ביהרא דמוקי לה אע"פ שיד כוללת מותר ובתוס' פירש בקונטרס דחזקיה טנא הוא ופליגי אכרייתא דלעיל:

פרק שני עבודה זרה

תנו רבנן הקפריסין וביצה לצידי אין להקשות מהן בייסא למזיקים וכר קשרא דשרי דפגלו טיבו וקשישי מר' יהודה גשאי הכושר בואס הכרייתא:

מכלל דהוקיה סבר דלית ליה אלא אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בריה חנינא מדבריו של בריה נוכר שאינו בקי בתרנגולין

[של בריה] חוקיה שהיה גדול בדורו: ניכר בלשון בקי בתרנגולים - אינו רגיל ללשון תרנגולים לפיכך לא ידע אם יש לכן ריאה ולשון כדיתפאה הוא:

ו'ושמתי כדכר שמשותף א"ר שמואל בר נחמני פליגי תרי מלאכי ברקיעא גבריאל ומיכאל ואמרי לה תרי אמוראי במערבא ומאן אינון יהודה וחוקיה בני רבי חייה חד אמר שוהם וחד אמר ישפה

ישראל קדושים ו

כי מצינו ביב ע"ה א' פליגי תרי מלאכי ברקיע (ע"ש גבריאל ומיכאל אני הגתתי מיכאל וגבריאל וכ"ה כילקוט ישע"י סי' שליט ובשוח"ט ריש מו' פ"ו וכ"ה סדרן ובשרשן שהם מחויג כנודע) וא"ל תרי אמוראי יהודה וחוקי' כי הן דוגמת אותן המלאכים וכמדומה דראיתי כן באיזה ס' בשם האריז"ל.

חידושי אגדות מהר"ל קיא

ואין ספק שכל אחד ואחד מן שתי מדות האלו החדד והרחמים הוא מעלה בפני עצמה וכן יש צדיקים בארץ יש שנפשו מוכן לעשות הטוב והחסד ויש שהוא מוכן לדין וכל אחד ואחד מעלה בפני עצמו. תרי מלאכי ברקיע ותרי אמוראי בארץ.

שסו אורות הקודש

אורות הקודש

באת

הרב ר אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

לשנת הבריאה וזמנת ספרים

הק"ק

מוסד הקודש

שיחת מלאכי השרת הנה יותר טבעית נובעת

מזרם החיים הרוחניים הקבועים שלהם, וסיפור הנשמות הוא יוהר מלאכותית במלאכת מחשבת, נובעת ממקור הבהירה וההתבוננות הפנימית. והריעות של מלאכים ונשמות יחד הוא מרומם את החיים עד קצה גובה עליון. היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

וכשהתורה מתיחדת בנשמתו של אדם, וכף הגיוניה מתהפכים לטבעו הפנימי, אז הוא לובש מלאכות, תרי מלאכי ברקיע, דוגמת תרי אמוראי בארעא. ומלאכי השרת מאן נינהו רבנן. ותלמידי הכמים שבבבל דומין למלאכי השרת.

ודומה למלאך ד' צבאות, שם צבאות מורה על ההתאחדות של הריבוי השונה והמפוזר, כערך צבא רב המתאחד מבעלי דיעות שונות, פרצופים וטפוסים שונים, מצבאי צבאות. הנה המלאך, שהוא מכונה בשם מלאך ד' צבאות, הוא העשיר בנשיותיו, היודע את תוכן המון הצבאות המשונים בהגיונם בתכונתם ורחש לבבם, ויודע הוא שמלאכותו האמיתית מיד ד' היא המחייבתו לשוטט על פני כולם, ולהרחיב דעתו ממעל לנשיותיהם הפרטיות ולהשכיל את הצד התוכי שיש בכללותם, שמאגדם לתכלית אחת ונהדרת שהציב להם צור העולמים, שהוא אות בצבא שלו, באופן שדוקא מכולם יתקלס עילאה ויפואר מלך הכבוד. ע"כ באיש אלהי כזה, הדומה למלאך ד' צבאות, האהבה האלהית היא משתפכת בלבבו על כל היקום.

ידבר אחר: 'מלך הכבוד' - אמר חוקיה: מה נשמת תכלת משאר מיני צבעונין, שצנה האלהים להיות בציצית - מפני שתכלת דומה לעשבים והעשבים דומים לים והים דומה לרקיע והרקיע דומה לקשת והקשת דומה לענן והענן דומה לכסא והכסא דומה לכבוד, שנאמר: (יחזקאל א, כח) 'במראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' הוא מראה דמות כבוד ה'. ותלק ליראיו תכלת, שהוא מעין כבודו, שנאמר: (כמדבר טו, לח) 'ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת'. הוי: 'ויבוא מלך הכבוד', שהוא חולק כבוד ליראיו.

מצות ציצית, מעירה על המטרה הכללית שכל מעשיך יהיו לשם שמים, כמאמרם ז"ל 'תכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד כו'.

פרק שביעי שבת

תולדות יצחק

פירקא וכו'. הוויית קושיות ופרוקי צהדא פירקא כלל גדול תלת שנין ופלגא ולצסוף הוולאו ללמוד ולהצין והוולאו ל"ט תולדות על כל אב ואב: מן דאשכחון מיסמוך סמכון וכו'. מה שמאלו לו סמך להסמיכו לאב סמכו ותולדה שלא מצאו לה סמך להסמיכה לאב עשאו אומה לתולדה דמכה צפטיש: בנוי דרבי חייא רובא וכו'. צניו של ר"ח הגדול עשו קושיות צפרק כלל גדול עשה מדשים והוולאו ו"ו תולדות לכל אב: בנוי דרבי חייא רובא הווי בשויטת אבוהון וכו'. סתמא דהגמ' קאמרה דצניו של ר"ח אולו צפטיש אצוהון הקוצר צמצוה והצולר ענדים המוסק זימס הקוצר תמרים המולש ירקות האורה צמאנים כולן משום קוצר והרי כאן עשה עס הקוצר:

רבי יוחנן ור"ש בן לקיש עבדין הוויי בהדא פירקא תלת שנין ופלוג. אפקון מיניה ארבעין חסר אחת תולדות על כל חדא וחדא. מן דאשכחון מיסמוך סמכון הא דלא אשכחון מסמוך עבדוניה משום מכה בפטיש. בנוי דרבי חייא רובא עבדן הוויי בהדין פירקא שיתא ירחין. אפקון מיניה שית מילין על כל חדא וחדא. בנוי דרבי חייא רובא הוויי בשויטת אבוהון (מ) דתני רבי חייא (א) הקוצר הבוצר המוסק הגודר התולש האורה כולהן משום קוצר.

צ

ר"י ורשב"ל עבדון הוויי בהדא פירקא תלת שנין ופלוג, וכו'. רואין בזה ההבדל בן בנוי דר"ח רובא שהלכו בשיטת אביהם וראו לפרט הכלל הגדול האב לתולדות שהם בעצם ג"כ כללים אלא כללים קטנים המכילים פרטים ומפני זה הספיק להם הזמן של ששה חדשים. אולם ר"י ורשב"ל שהם הרחיבו לפי שיטתם ההלכות וההוויית עד לפרטים ופרטי פרטים כמ"ש בב"מ פ"ד, דאמר ליה ר"י לרבי אלעזר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינה מילתא הוה מקשי לי כ"ד קושייתא ומפרקינא ליה כ"ד פירוקי וממילא רווחא שמעתא. ולפיכך היה צריך להם זמן פי שבע כדי לפרט הכללים המרכזיים לכללים קטנים ושוב פירטו כללים אלו לפרטים ושוב הפרטים לפרטי פרטים וכולם שבים לאב כענפים וענפי ענפים לשורש. ולפיכך היו זקוקים לזה הזמן של תלתא שנין ופלגא ואפקין מיניה ל"ט תולדות על כל חדא וחדא וכו'.

צא

והנה כשתתבונן תראה דבנוי דר"ח ור"י ור"ל היו זקוקין לאותו הזמן לשם הוצאת התולדות שכן בנוי דר"ח הוציאו שש תולדות לכל אב ואב במשך ששה חדשים ז"א בכל חודש וחודש הוציא תולדה אחת לכל אב ואב, ור"י ורשב"ל ג"כ הוציאו כששה חודשים שש תולדות לכל אב ואב במשך שנה והוא י"ב חודש י"ב תולדות לכל אב ואב, ובשלש שנים ג"פ י"ב שהם ל"ו תולדות לכל אב ואב, רק בששה חדשים האחרונים היו זקוקים שני חדשים לחלודה של כל אב ואב, והיינו ששה חדשים לשלש תולדות לכל אב ואב, אלא דר"י ור"ל הוציאו ל"ט תולדות לכל אב ואב לדוגמא ובנוי דר"ח רובא הסתפקו בשש תולדות לדוגמא לכל אב ואב.

אפקון מיניה שית מילין על כל חדא וחדא, בנוי דר"ח רובא הוויי בשויטת אבוהון דתני ר"ח וכו'. פרוש, שעל כל סוג מלאכה העמידו ששה מיני מלאכה אחת הוא האב, והחמש הנשארות הן התולדות המשמשות דוגמאות לשאר תולדות, כמו דתני ר"ח שית מילין, האב והחמש תולדות, ואפשר דטעמא שבחרו מספר זה כנגד ששת ימי המעשה, וכתיב ששת ימים תעשה מלאכתך, קרי ששת תעשה מלאכתך, ואולי מה"ט נמי עבדו הוויי שיתא ירחין, כנ"ל לפרש. והפנ"מ והק"ע פירשו שית מילין שית תולדות, וקשה לפירושם דא"כ לא הוי בשויטת אבוהון שמנה רק חמש תולדות, גם מה שכתב הק"ע הרי שש תולדות לקוצר, תמוה, שהרי הן רק חמש.

פרק שמיני פאה

חוקי' שאל • לאבוי מנא אילין שיעורי'א א"ל * אהן • צררא סמך • דא ברתא • ר"ח הוה יתיב • קומי ר' והוא אמר טעמין והוא סתר אמר טעמין והוא סתר א"ל לא • כלן מסתור אלא מבנין

תולדות יצחק

אמר להן אהן צררא סמך דא ברתא. הן מיני עופות כדאמרי צה"ע דף ס"ז לרדא שרי צרדא אסור וסימנך צר מיניה כלומר שהשיב להן אהן וכו' ה"ז דומה למסורת בעופות שנמסר לחכמים בקבלה דוגמא לאהן לרדא שהוא סמך דומה להדא צרדא ואפי' הן זה מותר וזה אסור שכן קבלו חכמים וצרתה כמו צרדא צרותיות המתחלפין וכו' הן שכן קבלו חכמים לשיעורין אלו ואין להן לשאול מיין להם: והוא אמר טעמין וכו'. ר' הו' אומר טעמין לאלו השיעורין ור' הוניה הוה סותר הכלל: א"ל לא כלן וכו'. כמו צהלין ולישנא קלילא הוה כלומר לא צהלו הדברים לסתור הטעמים אלא מיצני לצנות ולקיים אותן דאף בעטם כל דכו סגו שהרי שיעורין אלו נמסרו לחכמים כן:

גליון אפרים

והכא נמי חזקיה שהיה בנו של ר' חייא סמך בשאלתו את אביו שגם הוא שאל לרבי מנא לן הני שיעורי'א ורבי לא השיב לו טעם מספיק. וזה שהביא הירושלמי תיכף אחר זה ר"ח הוה יתיב קומי ר' והוא אמר טעמין והוא סתר. ולפי זה הראשי היבות מר"ח הוא ר' חייא

פרק תשיעי גיטין

רבי יוחנן אומר חזינו תימא רבי דילטון אמר. מתוך פירוש הקונטרס משמע דלחזיקיה רבו היה אומר כן דעלה קאי לפי שרצ כהנא היה מובל וחזיקיה גס הוא היה מובל כדאמר בסוכה (דף כ. ודף מד.) עלו ר' חייה ובינו ויסדוה ואין נראה לר"י דהא מסתמא כשפשת רב כהנא לר' יוחנן כמה ספיקות שאל כדאמר בהגול (ב"ק דף קיז.) כבר נפטר חזיקיה דאילו היה קיים לא היה שאל ספיקותיו ר' יוחנן מרב כהנא אלא מחזיקיה שהיה רבו כדאמר באלו קשרים (שבת דף קיז.) דקא"ר יוחנן כבר שנית לט סנדל וגם רב כהנא לא היה מניח חזיקיה וישוב לפני רבי יוחנן ור' יוחנן בעצמו לא היה בעל ישיבה בעוד שחזיקיה קיים אלא נראה שלתמידיו מובל שהיו לפניו היה אומר ר' יוחנן דילטון אמר כך כנו שפירש ר"ת בקידושין בפ"ק (דף כט.)

ביצד

יעשה יטלנו הימנה וכו': מאן תנא אמר חזיקיה ר"ש בן אלעזר היא *דתניא ר"ש בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויחזור ויחננו לה ויאמר לה הי גיטך ר' יוחנן אמר אפילו תימא רבי דילטון אמר שאני הכא הואיל וקנאתו ליפסל בו לכהונה:

דילטון אמר. רב כהנא

שהיה משלכם מובל שעלה לא"י ללמוד תורה מרבי יוחנן כדאמרינן בהגול בברא (ב"ק דף קיז.) ואלא ממנו הרבה דברים ועליו קא"ר יוחנן ככל דוכתי דילטון אמר:

(ב"ע) (רבי) חזיקיה ניקב כמוציא וית וסתמו וחזר וניקב כמוציא וית וסתמו עד שהשלימו למוציא רימון מהו אמר ליה ר' יוחנן רבי ישניח לנו סנדל שנפסקה אחת מאוניו ותיקנה טמא מדרם נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרם אבל טמא מנע מדרם ואמרינן לך מאי שנא ראשונה דהא קיימא שניה שניה נמי (י) מתקנה ראשונה ואמרת לן עליה פנים חדשות באו לכאן והכא נמי פנים חדשות באו לכאן *קרי עליה לית דין בר אינש איכא דאמרי כגון דין בר אינש *אמר ר' יורא אמר רבא בר זוטרא אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו בחבורים ולא כרמורו של ד' תנינא בן דוסא ושל רבי פהם בן יאיר אלא כשאר חמורים:

לית דין בר אינש • אלא מאלך: כגון דין בר אינש • נראה כמלא:

ספר הזמנים ו

(ד) **ויחן** שם ישראל נגד הכהן, (יתרו י"ט, ז') כאיש אחד בלב אחד, הכוונה כי כאשר צבתאחד קומה שלמה מהלטרפות החיצורים כולם אזי ניכר מפורש כי הראש הוא המניח מכל הקומה הבאה ככה כאשר צבתאחד עם ישראל כאיש אחד ובלב אחד אזי ניכר ג"כ הראש והשטר שמוכיח אותם, שהוא חוכי ד' חלקין, ולפיכך לא בא ליווי על דיבור חוכי כמו בשאר כל הדברות, שזה הו' ממילא ע"י שחנן כאיש אחד ולב אחד אזי נשקף מצעד כל הלבושים כי חוכי ד' חלקין ולא הו' מקום לנעות כלל מזה עד שלא הוצרך ליווי על זה.

מדרש צו פרי' ט סי' ט רבה ריט

חזיקיה אמר חרי

גדול השלום שבכל המסעות פתיב (במדבר לג. ה ואילך) **ויסעו ויחננו** נוסעים במחלקת וחוננים במחלקת פיון שבאו כלם לפני הר סיני נעשו כלם חנניה אחת הדא דכתיב (שמות יט. ב) **ויחן שם ישראל ויחננו שם בני ישראל אין פתיב פאן אלא ויחן שם ישראל אמר הקדוש ברוך הוא הרי שעה שאני נותן תורה לבני**

והנה ל"ש ענין דבקות זו אלא בבחי' האחדות. וכמו שהוא ית' אחד, ככה צריך להיות הדבק בו ית' ג"כ באחדות בלי שום פירוד בתוכו (כמש"כ • והלכת בדרכיו" דהיי' דבקות כמבואר במק"א). והיי' גדר מש"כ בשה"ק, דל"ש הכרת "אנכי ה' א" בשלמות, אא"כ באיחוד כל ישראל, וכמש"כ "ויחן שם ישראל נגד ההר", ס' רבוא בלב אחד, לב מאוחד. והענין בעומקו הוא, כי המבחי' א"ע בפירוד מחברו, הרי הוא מבליט בתוכו את הרגשת עצמו, שהיא ממש היפך ההתבטלות והענוה, שהם הדבקות אליו ית'.

אמר י שמאי

קו

כולם ונעשו אגודה אחת, ויחננו שם ישראל אין כתיב כאן, אלא ויחן שם ישראל, לפי זה אפשר לפרש זה שאומרים אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, מפני שהתקרבות להר סיני הביאה לאחדות של ישראל.

ישיבת "הכותל" ירושלים
לעילוי נשמת
ר' לוי ב"ר משה כלאתי ז"ל
תרומת אשתו וילדיו - לינדון